

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ “СІМ’Я” В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВІРШОВАНОМУ ДИСКУРСІ ДЛЯ ДІТЕЙ

Статтю присвячено особливостям концептуалізації поняття “сім’я” в американському віршованому дискурсі для дітей. У ході дослідження проведено дефініційний аналіз лексики “family” та визначено фреймову структуру концепту СІМ’Я.

Ключові слова: концепт СІМ’Я, фреймова структура, американський віршований дискурс для дітей.

Наконечная Ю. С. Концептуализация понятия “семья” в американском стихотворном дискурсе для детей. Статью посвящено особенностям концептуализации понятия “семья” в американском стихотворном дискурсе для детей. В ходе исследования произведен дефиниционный анализ лексики “family” и определено фреймовую структуру концепта СЕМЬЯ.

Ключевые слова: концепт СЕМЬЯ, фреймовая структура, американский стихотворный дискурс.

Nakonechna Y. S. The conceptualization of the notion “family” in American versified discourse for children. The article is devoted to the peculiarities of the conceptualization of the notion “family” in American versified discourse for children. In the course of research, there has been carried out a definitional analysis of the lexeme “family” and the frame structure of the concept of family was defined.

Key words: the concept of family, frame structure, American versified discourse for children.

Сім’я – ключове поняття суспільних наук, головний соціальний інститут, локус суспільної діяльності людини та базова одиниця суспільства, створена на основі кровних, шлюбних зв’язків, а також усиновлення [Nam 2004]. Існує декілька поглядів на те, що називається сім’єю. За даними культуро- та суспільствознавчого довідника Реймонда Уільямса, слово “family” увійшло до англійської мови з латини у кінці XIV на початку XV століття у значенні “домашнє господарство” (від лат. *famulus* – слуга) [Williams 1983, с. 131]. У кінці XV століття слово “family” починає вживатись у значенні “дому”, тобто певного роду або спорідненої групи людей, які мають спільного предка. У XVII – XIX століттях установлюється значення “сім’ї” як невеликої спорідненої групи людей, що зазвичай проживають в одному домі [Williams 1983, с. 132]. У XX столітті вводяться нові терміни *nuclear* та *extended family*, аби розрізнити домінують значення “невелика група людей” та збережене у процесі розвитку поняття “велика споріднена група”.

Складна історія розвитку поняття призводить до множинності поглядів на його сучасний зміст. З точки зору демографії, сім’єю називають двох або більше людей, пов’язаних кровними, шлюбними зв’язками або усиновленням, які мають спільне місце проживання [Nam 2004]. З точки зору генеалогії, або радше “сімейної історії”, спільне місце проживання не є визначальним фактором, і сім’я розглядається як сукупність зв’язків у межах родинного дерева.

Поняття “сім’я” у розумінні дитини не співпадає із науковими його тлумаченнями. Визначальними факторами для ідентифікації цього поняття дитиною є спільне домашнє господарство, спорідненість, емоційний зв’язок та турбота [Krekula 2002]. Таким чином до сім’ї включаються батьки, брати-сестри, бабусі, дідусі, домашні тварини, іграшки та інколи предмети (наприклад, комп’ютер) [Krekula 2002].

Спільне домашнє господарство, проживання під одним дахом може бути як визначальним фактором для дефініції поняття, так і другорядним. У багатьох випадках дитина об’єднує членів 2 – 3 “домів” у поняття “сім’я”. Іноді включення до сім’ї відбувається частково, як, наприклад, у випадку одруження когось із розлучених батьків, коли тато є частиною сім’ї, а його дружина – ні.

Метою цієї статті є дослідити зміст поняття “сім’я” в американському віршованому дискурсі для дітей та встановити його фреймову структуру. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати ряд **завдань**: провести дефініційний аналіз лексики “family”, виокремити ключові слова-ідентифікатори поняття, дослідити корпус американських віршованих творів для дітей на наявність виокремлених ключових слів та словосполучень і провести їх концептуальний аналіз.

Об’єктом дослідження є поняття “сім’я” в американському віршованому дискурсі для дітей, а **предметом** – особливості його концептуалізації. **Матеріал** дослідження охоплює корпус віршованих творів, кількістю 51681 слово.

Дефініційний аналіз лексики “family” за п’ятьма словниками – *The American Heritage Dictionary of the English Language*, *Merriam-Webster’s Collegiate Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English*, *Thesaurus Wordfinder* та *Thinkmap Visual Thesaurus* – дає змогу виокремити список лексем-ідентифікаторів концепту FAMILY: *mother, father, child, relative, adult, uncle, aunt, cousin, brood, flesh and blood, household, issue, kin, nearest and dearest, relation, tribe, parent, brother, sister, daughter, son, baby, grandmother, grandfather*.

У корпусі досліджуваних творів наявні такі лексичні одиниці: *mother* (68 слововживань), *mom* (5), *mama* (6), *mmas* (1), *father* (25), *dad* (6), *daddy* (2), *papas* (1), *child* (3), *children* (5), *baby* (19), *uncle* (17),

aunt (3), cousin (3), brood (1), kin (1), relation (2), parents (13), brother (55), sister (26), daughter (6), son (1), grandmother (1), grandma (13), grandfather (1), grandpa (3), grandpas (1). Проаналізувавши їх контекстуальне вживання, визначимо структуру концепту СІМ'Я в американському віршованому дискурсі для дітей.

Концепт СІМ'Я представлений поєднанням чотирьох площин, на межі перетину яких знаходиться дитина: площа батьків, братів-сестер, площа родичів та домашніх тварин.

У площині батьків дітям пропонуються правила, проти яких маленькі люди протестують і які вони намагаються заперечити або порушити. Так, батьки змушують дітей:

- Дотримуватись правил гігієни: *"It's time to wash," my father says, / ... / "Brush your teeth," my mother says, / I never even blink. / I squeeze out gobs of toothpaste, / and I brush the bathroom sink.*

- Їсти: *I'm snorting like a buffalo, / I'm whooping like a crane. / My mother's making liver... / I thought I should complain. // Belinda Blue created / such an overwhelming scene / because at lunch, her mother said, / "Please eat just one green bean."*

- Поводитись певним чином:

- a) носити одяг згідно з прийнятими у суспільстві правилами: *As soon as Fred gets out of bed, / his underwear goes on his head. / His mother laughs, "Don't put it there, / a head's no place for underwear!"*

- b) поводитись за столом відповідно до етикету: *...and now she's [mother] got a list of things / she says I mustn't do – / DO NOT CATAPULT THE CARROTS! / DO NOT JUGGLE GOBS OF FAT! / DO NOT DROP THE MASHED POTATOES / ON THE GERBIL OR THE CAT! / NEVER PUNCH THE PUMPKIN PUDDING! / NEVER TUNNEL THROUGH THE BREAD! / PUT NO PEAS INTO YOUR POCKET! / PLACE NO NOODLES ON YOUR HEAD! / DO NOT SQUEEZE THE STEAMED ZUCCHINI! / DO NOT MAKE THE MELON OOZE! / NEVER STUFF VANILLA YOGURT / IN YOUR LITTLE SISTER'S SHOES! / DRAW NO FACES IN THE KETCHUP! / MAKE NO LITTLE GRAVY POOLS! / I wish my mother wouldn't make / so many useless rules.*

- c) бути дома у визначений батьками час: *I might get caught in a terrible squall / And then I'd never get back at all, / Or the boat might tip over and I might drown, / Or I might spend the night in Butterfish Town; / All kinds of things happen to ships at sea. / That's all very well, said Mother to me, / As long as you're home at half past three.*

Дитина виражає свій протест проти правил у такий спосіб:

- Пустує: *My parents have the flu today, / they both are sick in bed, / and thoughts of things to do today / are swimming through my head. / My nimble brain is burgeoning / with ways to misbehave, / I'll give my brother's Teddy Bear / a haircut and a shave. / Perhaps I'll make a mud pie / in my sister's stupid hat, / attach my mother's earrings / to the puppy and the cat... // I'm standing in the corner, / my mom is mad at me, / I'll bet that it's the bubble gum / still stuck to the TV, / or maybe she remembers / that I woke her with my drum, / or could it be the orangeade / in the aquarium?*

- Хитрує: *"It's time to wash," my father says, / but since I'm not a dope, / I simply turn the water on / and wet the towel and soap. / "Brush your teeth," my mother says, / I never even blink. / I squeeze out gobs of toothpaste, / and I brush the bathroom sink. / I'm very good at fooling them, / my brain's extremely keen... // Because I don't like lima beans, / I dropped them in my juice. / ... / I slyly set my spinach, / on the floor beneath my chair. / ... / I tried to hide my broccoli / behind the window shade.*

- Порушує ustaleni normi: *As soon as Fred gets out of bed, / his underwear goes on his head. / His mother laughs, "Don't put it there, / a head's no place for underwear!" / But near his ears, above his brains, / is where Fred's underwear remains.*

- Відмовляється виконувати те, що від неї вимагається, наполягає на своєму: *My younger brother's appetite / is finicky, and very slight, / he's almost guaranteed to hate / whatever's placed upon his plate. / "I will not eat these greens!" he groans, / "This chicken has too many bones, / the cantaloupe is far too sweet, / there's too much gravy on the meat."*

Поведінка дітей у батьків викликає певні реакції:

- Роздратування: *I often repeat repeat myself / I often repeat repeat. / My mom my mom gets mad gets mad, / it irritates my dad my dad, / it drives them up a tree tree tree, / that's what they tell they tell me me – / I often repeat repeat myself, / I often repeat repeat. // I wonder why Dad is so thoroughly mad, / I can't understand it at all, / unless it's the bee still afloat in his tea, / or his underwear, pinned to the wall. / Perhaps it's the dye on his favorite tie, / or the mousetrap that snapped in his shoe, / or the pipeful of gum that he found with / his thumb, or the toilet, sealed tightly with glue.*

- Благання припинити пустощі: *Timothy Toppin climbed up a tree – / He would not come down. / He climbed to the tippety top of the tree – / He would not come down. / His father and mother were begging him please; / His sister and brother were down on their knees. / "Timothy, Timothy, don't be a tease." / But he absolutely would not come down.*

▪ Зауваження дитині: *“You’re eating like a pig again!” / my mother scolded me, / “If you keep eating like a pig, / a pig is what you’ll be!”*

▪ Покарання: *It’s probably because I tied / my brother to a tree... / I’m standing in the corner, / my mom is mad at me.*

У площині батьків ключовими фігурами є тато і мама.

Тато – це той, хто відрощує вуса: *When my father grew a mustache, / it came as a surprise. / It was extremely bushy, / and reached a splendid size.*

Тато – це той, хто ремонтує: *My father’s listed everything / he’s planning to repair, / I hope he won’t attempt it, / for the talent isn’t there, / he tinkered with the toaster / when the toaster wouldn’t pop, / now we keep it disconnected, / but we cannot make it stop. / He fiddled with the blender, / and he took a clock apart, / the clock is running backward, / and the blender will not start...*

Мама – це людина, яка відповідає в сім’ї за їжу:

▪ Готує і годує: *I haven’t got the least idea / where I am standing now, / I’d like to get back home again, / but simply don’t know how. / I hope this doesn’t last too long, / for though it doesn’t hurt, / my mother’s making chocolate cake... / I hate to miss dessert. // My mother makes me chicken, / her chicken makes me cough. / I wish that when she made it, / she took the feathers off. // My mom gave me soda, / I drank all the pop, / then sat on my bottom / while spinning my top.*

▪ Зберігає їжу: *Deep in our refrigerator, / there’s a special place / for food that’s been around awhile... / we keep it, just in case. / “It’s probably too old to eat,” / my mother likes to say. / “But I don’t think it’s old enough / for me to throw away.”*

Мама – це людина, котра дбає про дитину (вкладає спати, заколихує): *At night when Fred goes back to bed, / he deftly plucks it off his head. / His mother switches off the light / and softly croons, “Good night! Good night!”*

Мама добре знає і розуміє дитя. Вона розгадує його / її хитрощі: *Whenever I hide vegetables, / she finds them in a blink. / It’s hard to fool my mother – / she knows the way I think.* Саме тому мамі відкривають секрети і залучають до ігор: *So I ran and told my mother, / “This elixir’s like no other!” / Now I share it with my brother – / it’s the best elixir yet! // My sister saw a dinosaur. / At least she said she saw one. / I said that dinosaurs are dead. / She said she saw it in her head. / A dinosaur inside your head? / “Remarkable!” my mother said.*

Мама – це людина, яка боїться маленьких істот: *My mother’s shrieking in alarm, / and bolting from the house. / “I won’t be back,” she’s promising, / “until you catch that mouse.” // My mother had hysterics / when she stumbled on a snake...*

Мама – авторитет. Її слухають, не зважаючи на те, ким є дитина – шестирічним малюком чи відважним піратом: *I’m Captain Connption, / and up to no good, / you’ll soon walk the plank / if I think that you should, / I’d show you right now / how I vanquish a foe, / but I hear my mother, / so I have to go.*

Мама – найважливіша людина, котру люблять понад усе: *I hope we catch it very soon, / though it’s no easy chore, / for even though I love my mouse, / I love my mother more. // ... happy birthday, Mother dearest, / you’re the one we love the most.*

У площині братів-сестер діти залучаються до різних видів активності: *My sisters and my brothers / are assisting in the chase, / but my mouse is too elusive / as it darts from place to place.*

На час гри вони вступають у стосунки співволодіння майном один одного. Характер взаємодії залежить від бажання або його відсутності ділитись своїм: *My brother is as generous / as anyone could be, / for everything he’s ever had / he’s always shared with me. // My brother’s really stingy, / he’s the lowest, he’s the worst. / He never shares his lollipops / unless he licks them first.*

Брати-сестри жартують один з одним, роблять різні капості: *My sister whispered magic words / directly in my ear, / The second that she said them / I began to disappear. / She said her words a second time, / I couldn’t even think, / for suddenly I wasn’t there, / I’d vanished in a blink. // Perhaps I’ll make a mud pie / in my sister’s stupid hat, / attach my mother’s earrings / to the puppy and the cat, / hang carrots from the ceiling, / stuff bananas into shoes, / then set the clocks to different times, / it’s certain to confuse.*

У площині братів-сестер ключові фігури представлені особистістю брата, сестри і меншої дитини будь-якої статі.

Фігура брата в американському віршованому дискурсі для дітей представлена таким чином:

Брат – це той, хто у чомусь кращий за тебе: *My brother catches lots of fish, / I haven’t any luck, / he’s captain of his hockey team, / I can’t control the puck, / his bowling’s unbelievable, / I bowl like a buffoon, / he says someday I’ll start to win... / I hope someday is soon.*

Брат – це той, хто має домашнього улюбленця: *My brother’s bug was green and plump, / it did not run, it could not jump, / it had no fur for it to shed, / it slept all night beneath his bed.*

Брат не розуміє значення слів: *My brother is totally bonkers, / there isn’t a brain in his head. / He*

heard that it's time for spring cleaning – / he's cleaning the springs in his bed.

Брат тижнями не міняє носки: *My parents ran for cover / as they'd never run before, / they ducked into a closet / and abruptly slammed the door. / I sprinted to the country / and I jumped into a creek, / when my brother took the socks off / he'd been wearing for a week.*

Фігура **сестри** концептуалізується у такий спосіб:

Сестра – це особа, що набридає проханнями: *Oh please take me fishing, oh please, pretty please / insisted my sister the pest. / She drives me bananas when she's at her worst, / she bugs me when she's at her best.*

Сестра – це людина, яка займається музикою, при цьому часто діючи іншим на нерви: *It was a scratchy scrappy sound, / it sank into my skin, / that sound my sister made today – / she plays the violin. // My sister's taking lessons / in learning how to sing. / From everything I've heard so far, / she hasn't learned a thing. / It hurts my ears to listen / when she tries to sing a song... / For every note that she gets right, / she gets a dozen wrong.*

Сестра – це інша дитина, на яку можна перекласти свою вину: *I did not hide your sweater, / I did not dent your bike, / it must have been my sister, / we look a lot alike.*

Сестра дивує своїми витівками та фантазуванням: *My sister ate an orange, / I'm astonished that she did, / she swallowed it completely, / she's a disconcerting kid. / ... / My sister ate an orange, / it's a novel thing to do, / then she also ate a yellow / and a purple and a blue. // My sister saw a dinosaur. / At least she said she saw one. / I said that dinosaurs are dead. / She said she saw it in her head.*

Меншою дитиною в сім'ї може бути хлопчик або дівчинка, тобто братик або сестричка відповідно. Концептуалізацію елемента “менша дитина” можна представити у такий спосіб:

Молодший брат – це той, хто експериментує і фантазує: *My brother shaved his Teddy Bear / about a year ago, / he did a very thorough job / and stripped it, head to toe. / He acted sort of suddenly, / entirely on a whim. / It sounds a bit unusual... / it's normal though, for him. // My brother's invisible dragon / possesses a mischievous flair. / It burns my dessert every evening – / that's why I'm convinced that it's there.*

Менший брат пустує. Його витівки змінюють звичний стан речей у домі: *... So I took him to my father / And I said this little bother / Of a brother's very strange. / But he said one little brother / Is exactly like another / And every little brother / Misbehaves a bit, he said. // Something inside my computer / is buzzing like billions of bees, / even my mouse is affected, / it seems to be begging for cheese. / I guess I know why my computer / is addled and may not survive – / my brother inserted bologna / into the floppy disk drive.*

Менша дитина займає певну територію. Це може бути колиска, дитяче ліжечко: *Baby in a high chair, / baby in a bib, / baby in a stroller, / baby in a crib.*

Для **малого** характерні особливі види діяльності, що вирізняють його з-поміж інших дітей: *My baby brother is so small, / he hasn't even learned to crawl. / He's only been around a week, / and all he seems to do is bawl / and wiggle, sleep... and leak.*

Найменша дитина отримує більше уваги, ніж решта дітей: *Life's not been the same in my family / since the day that the new baby came, / my parents completely ignore me, / they scarcely remember my name. / The baby gets all their attention, / “Oh, isn't she precious!” they croon, / they think that she looks like an angel, / I think she resembles a prune.*

Площина родичів представлена ключовими фігурами “дядько” і “бабуся”.

Елемент “дядько” концептуалізується у вигляді таких ознак:

■ Недоречність жартів: *Never poke your uncle with a fork, / never kick your uncle in the shins, / never bop your uncle with a cork... / these are all unpardonable sins. / ... / If you jab your uncle with a spoon, / if you prod your uncle with a bone, / you will leave the table very soon, / and have to eat your dinner all alone.*

■ Поради: *My uncle looked me in the eye / about an hour ago, / he said, “There are some things I think / that you had better know – / do not throw bricks at bumblebees / or grab a grizzly bear, / and never tug a tiger's tail / or pull a panther's hair...”*

■ Незрозумілі речі: *Uncle Bungle, now deceased, / ate a cake of baker's yeast, / then with an odd gleam in his eye / consumed a large shoe-polish pie.*

Фігура **бабусі** представлена у такий спосіб:

Бабуся залучається до дитячих ігор, але, незнайома з правилами, вона все робить “не так”: *I thought we'd be playmates forever, / but everything comes to an end – / my grandmother sat on the sofa, / and squashed my invisible friend.*

Бабусі притаманна певна сила: *My muscles are enormous, / they bulge from top to toe, / and when I carry elephants, / they ripple to and fro, / but I am not the strongest / in the Simpson family, / for when I carry elephants, / my grandma carries me.*

Бабуся не встигає услідкувати за дитиною: *Hurry Grandma hurry, / see what I can do, / I'm roller-skating backwards / across the avenue. / Here's a luscious little bug, / I think I'll take a bite – / Grandma stop*

your screaming, / everything's all right.

Площина тварин представлена мережею родинних зв'язків: *A mother skunk all black and white / Leads her babies down the street / Pitter patter / Pitter patter / Pitter patter / TWENTY feet. / Off they toddle slow and steady / Making tiny twitter cries / Flitter flutter / Flitter flutter / Flitter flutter / TEN small eyes. // Little pink pig in Arkansas, / danced a jig with his mother-in-law, / she wore silk and he wore straw, / little pink pig in Arkansas. // A whale is stout about the middle, / He is stout about the ends, / & so is all his family / & so are all his friends. / He's pleased that he's enormous, / He's happy he weighs tons, / & so are all his daughters / & so are all his sons. / He eats when he is hungry / Each kind of food he wants, / & so do all his uncles / & so do all his aunts. / He doesn't mind his blubber, / He doesn't mind his creases, / & neither do his nephews / & neither do his nieces.*

При взаємодії дитина-тварина домашні улюбленці залучаються до ігор: *When I need a real baby / And can't use my brother, / My dog is my baby / And I am his mother. / I give him a bottle, / I brush out his hair, / I put on his diaper / And booties (two pair); / I tie his bonnet / And button his smock; / Then into his carriage / And off down the block.*

Дитина дбає про тварин, що у неї мешкають: *I walk my dog at daybreak, / and again right after school. / It's often inconvenient, / but I'm sticking to the rule. / I feed the fish and parakeets, / my hungry cats as well, / then tidy up the litter box / before it starts to smell.*

Дитина відчуває свій зв'язок із світом тварин: *The next time you go to the zoo / The zoo / Slow down for a minute or two / Or two / And consider the apes, / All their sizes and shapes. / For they all are related to you / To you.*

Центр концепту СІМ'Я, дитина, знаходиться на перетині чотирьох площин. Цей елемент концептуалізується у вигляді таких ознак:

Індивідуальність, не схожа на дорослих: *My father's name is Sasquatch, / my mother's name is Yeti. / They often feast on frozen fish, / but I prefer spaghetti.*

■ Особистість, наділена невимовною фантазією:

1) Її вигадки впливають на кожного у домі: *I made something strange with my chemistry set, / something all gluey and blue, / something a little like half-scrambled eggs, / mingled with vegetable stew. / ... / It bubbled and sloshed as it oozed through my room, / then started ingesting my toys. // I hide my dromedary / inside of our garage, / my parents don't suspect it's there... / it's wearing camel-flage. // An extraterrestrial alien / I never expected to meet / is bouncing about in my bedroom / on half of its forty-four feet. / ... / That extraterrestrial alien / I never expected to find / informs me it's coming to dinner – / I hope that my parents don't mind.*

2) У її небилиці не можливо повірити: *I sailed on half a ship / on half the seven seas, / propelled by half a sail / that blew in half a breeze. / ... / When half a year had passed, / as told by half a clock, / I entered half a port / and berthed at half a dock. / Since half my aunts were there / and half my uncles too, / I told them half this half-baked tale / that's half entirely true.*

3) Її уява змінює звичний стан речей: зовнішній вигляд самої дитини, тих, хто поруч, фізичний стан оточуючих предметів: *I'd never need a haircut / if I didn't have a head, / and probably could manage / with no pillows on my bed. / ... / My parents would be puzzled, / they'd be baffled, they would stare, / when they made the observation / that my noodle wasn't there. // My father's growing feathers, / and my mother's ten feet tall. / A weasel and a wallaby / are whistling on the wall. / The cheese has turned to butter, / and the butter's turned to bread.*

На перетині площин концепту СІМ'Я утворюється спільний вимір, у якому об'єднуються всі елементи. Концептуалізація **спільної площини** має такі характеристики:

■ Сімейні традиції: *My family's unconventional / in almost every way. / We demonstrate this perfectly / on Independence Day. / We butter up our noses / on the fourth day of July. / It's a family tradition – / we simply don't know why.*

■ Свята: *I admit it's been the focus / of some happy family scenes, / but we've had that jack-o'-lantern / for eleven Halloweens. // My mother gave me candy... / it squirted in my eye. / My sister gave me handkerchiefs... / they made me itch and cry. / My father gave me boxing gloves... / I touched them and they burst. / Why ever does my birthday / have to fall on April first?*

■ Прогулянки разом: *My brother poked a porcupine, / which was a great mistake. / My mother had hysterics / when she stumbled on a snake. / My sister fell into a creek, / she's cold and soaking wet. / My aunt upset a hornets' nest, / an act we all regret. / I sat in poison ivy, / I'll be itchy in a while. / A skunk sprayed both my uncles, / now they smell extremely vile. / My father stepped in something / he would rather not discuss – / we love our weekly nature walks, / they're always fun for us.*

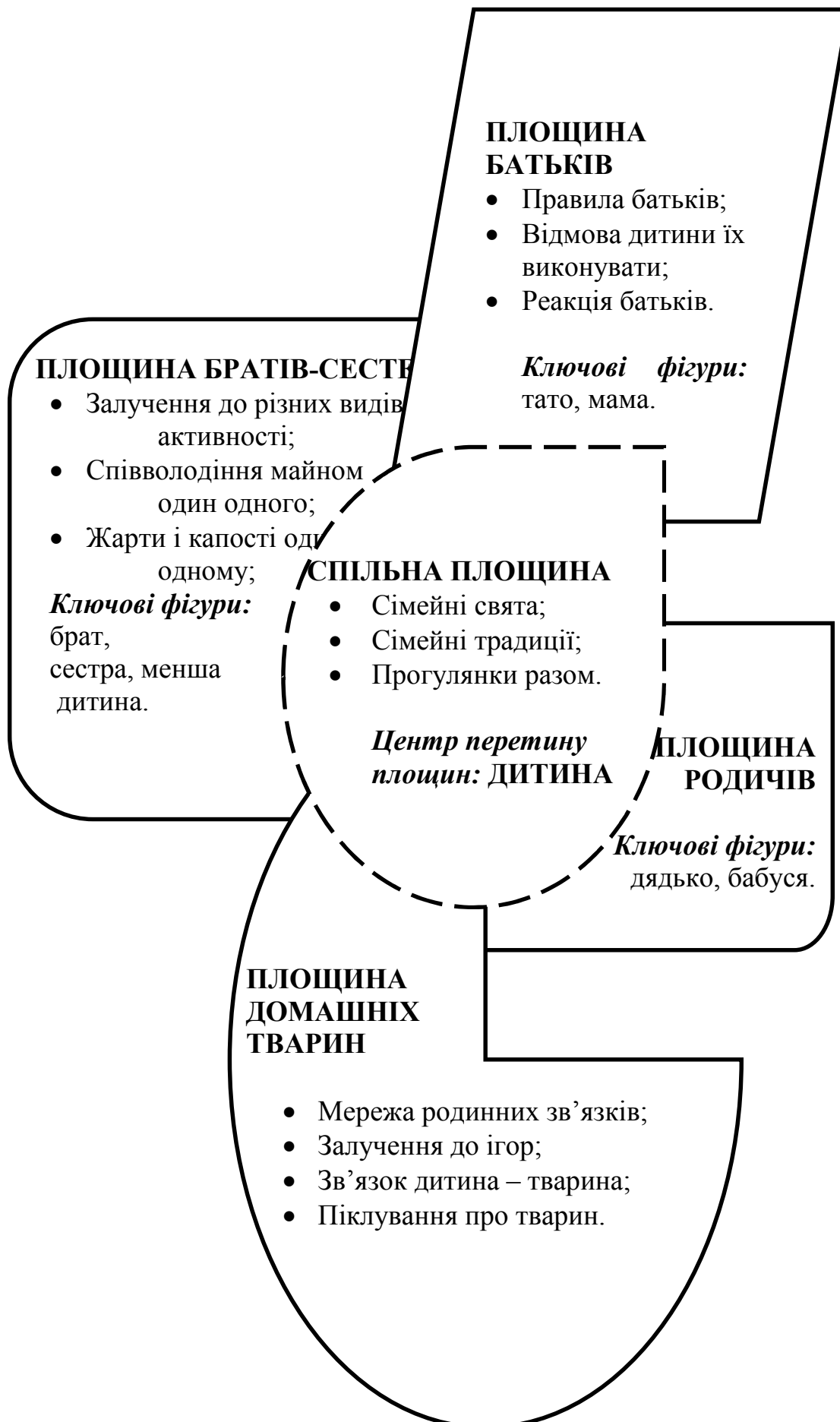
Як результат, представимо концепт СІМ'Я у вигляді фреймової структури (Рисунок 1).

Отже, під час проведеного дослідження було встановлено, що концепт СІМ'Я представлений чотирма

площинами – батьків, братів-сестер, родичів та домашніх тварин, у центрі перетину яких знаходиться дитина. Площина батьків охоплює три елементи: запропоновані батьками правила для дітей, відмова дітьми їх виконувати та реакція батьків на поведінку дітей. Ключовими фігурами цієї площини є тато і

Рисунок 1

Фреймова структура концепту СІМ'Я

мама. Площина братів-сестер представлена такими елементами: участь у різних видах активності, співволодіння дітьми майном один одного, жарти і капості один одному. Ключовими фігурами цієї площини є брат, сестра і менша дитина. Площину родичів репрезентують фігури дядька та бабусі. Площина домашніх тварин охоплює чотири елементи: родинні зв'язки між тваринами, залучення тварин дітьми до ігор, піклування дитиною про домашніх улюбленців та природний зв'язок дитина – тварина. У зоні перетину зазначених площин утворюється спільна ділянка, яка об'єднує усіх членів сім'ї. Спільна площина представлена такими елементами: сімейні свята, традиції і прогулянки разом.

Перспективами подальшого дослідження є аналіз та побудова фреймової структури концепту ШКОЛА.

Література

Krekula C. The Concept of Family from the Children's Perspective [Електронний ресурс] : CFR session at the International Sociological Association XVth Congress in Brisbane, July 7 – 13, 2002. – Режим доступу : www.soc.uu.se/Download.aspx?id=aZsjocqxAjU%3D. *Longman Dictionary of Contemporary English*. Pearson Education Limited. Fourth edition with Writing Assistant 2005. – 1951 p. *Merriam-Webster's collegiate dictionary*. – [Eleventh ed.]. – Springfield : Merriam-Webster, Incorporated, 2004. – 1623 p. *Nam C.B.* The Concept of The Family: Demographic and Genealogical Perspectives [Електронний ресурс] / Charles B. Nam // *Sociation Today : The Official Journal of North Carolina Sociological Association* : A Refereed Web-Based publication. – 2004. – V. 2, № 2. – Режим доступу : <http://www.ncsociology.org/sociationtoday/v22/family.htm>. *The American Heritage Dictionary of the English Language* [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dictionary.reference.com/browse/family>. *Thesaurus Wordfinder*. – London : Dorling Kindersley Limited, 2002. – 511 p. *Thinkmap Visual Thesaurus* [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.visualthesaurus.com/> *Williams R.* Keywords : A vocabulary of culture and society / Raymond Williams. – L. : Fontana Press. HarperCollinsPublishers, 1983. – p. 337.

Джерела ілюстративного матеріалу

Florian D. Summersaults / Douglas Florian. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2002. – 48 p. *Hoberman M.A.* The Llama Who Had No Pajama / Mary Ann Hoberman. – Boston : Sandpiper, an imprint of Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 1998. – 66 p. *Peters L.W.* Sleepyhead Bear / Lisa Westberg Peters. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2006. – 32 p. *Prelutsky J.* A Pizza the size of the Sun / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 1997. – 159 p. *Prelutsky J.* If Not for the Cat / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 2004. – 40 p. *Prelutsky J.* It's Raining Pigs and Noodles / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 2001. – 159 p. *Prelutsky J.* My Dog May Be a Genius / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 2008. – 160 p. *Prelutsky J.* Pizza, Pigs, and Poetry / Jack Prelutsky. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2008. – 192 p. *Prelutsky J.* Ride a Purple Pelican / Jack Prelutsky. – N.Y. : Greenwillow Books. – 1986. – 64 p. *Prelutsky J.* Something BIG Has Been Here / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 1990. – 160 p. *Prelutsky J.* The Frogs Wore Red Suspenders / Jack Prelutsky. – Greenwillow Books. An Imprint of HarperCollinsPublishers, 2002. – 63 p. *Prelutsky J.* Tyrannosaurus Was a Beast / Jack Prelutsky. – N.Y. : Scholastic Inc., 1988. – 32 p.

НИКОНОВА В. Г.

(Київський національний лінгвістичний університет)

ХУДОЖНІЙ КОНЦЕПТ СМЕРТЬ У ПОЕТИЧНОМУ СВІТОБАЧЕННІ ШЕКСПІРА: РЕКОНСТРУКЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ЗМІСТУ

У статті розглядаються шляхи реконструкції змісту художнього концепту трагічного СМЕРТЬ. Описано процедури поетапної ідентифікації художнього концепту. Складна, ієрархічна будова художнього концепту розглядається як пошарова, кожний шар структуровано індивідуально: предметно-почуттєвий – у вигляді фреймів, образно-асоціативний – як набір концептуальних тропів, смисловий – як асоціативно-смислове поле. Доведено, що системна взаємодія смислових атрибутів у складі асоціативно-смислового поля художнього концепту СМЕРТЬ розкриває специфіку поетичного світобачення драматурга.

Ключові слова: художній концепт трагічного, фрейм, концептуальна метафора, асоціативно-смислове поле.

Никонова В.Г. Художественный концепт СМЕРТЬ в поэтическом мировидении Шекспира: реконструкция концептуального смысла. В статье рассматриваются пути реконструкции смысла художественного концепта трагического СМЕРТЬ. Описано процедуры поэтапной идентификации художественного концепта. Сложное, иерархическое строение художественного концепта рассматривается как многослойное, каждый пласт структурирован индивидуально: предметно-чувственный – в виде фреймов, образно-ассоциативный – как набор концептуальных тропов, смысловой – как асоціативно-смысловое поле. Показано, что системное взаимодействие смысловых атрибутов в составе асоціативно-смыслового поля художественного концепта СМЕРТЬ раскрывает специфику поэтического мировидения драматурга.

Ключевые слова: художественный концепт трагического, фрейм, концептуальная метафора, асоціативно-смысловое поле.

Nikonova V.G. The Literary Concept of Death in Shakespeare's Artistic Cognition: Conceptual Sense Reconstruction. This article focuses on the ways of sense reconstruction of the literary concept of DEATH. Identification of the literary concept of the tragic is presented as a multistage technique of analysis. The complicated, hierarchical structure of the literary concept has three layers, each layer being modelled in its particular way: physically perceptible – as a frame, figuratively associative – as a set of conceptual tropes, notional – as an associative-semantic field. It is proved that systemic interconnections of the literary concept attributes within the notional layer reveal the playwright's artistic cognition.

Key words: literary concept of the tragic, frame, conceptual metaphor, associative-semantic field.